

2018

2. ÇEYREK RAPORU

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması

ING BANK

— ÖZYEĞİN —
— UNIVERSITY —

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri **A**raştırması

ING Bank

1. GİRİŞ/3

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/3

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/4

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/4

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/14

2.3. 2017 1. Çeyrek Sonuçları/17

3. METODOLOJİ/18

3.1. Amaç ve Yöntem/18

3.2. Demografik Bilgiler/19

3.3. Tasarrufun Tanımı/21

4. EKONOMİST YORUMU/21

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/29

Türkiye’de BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI’NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

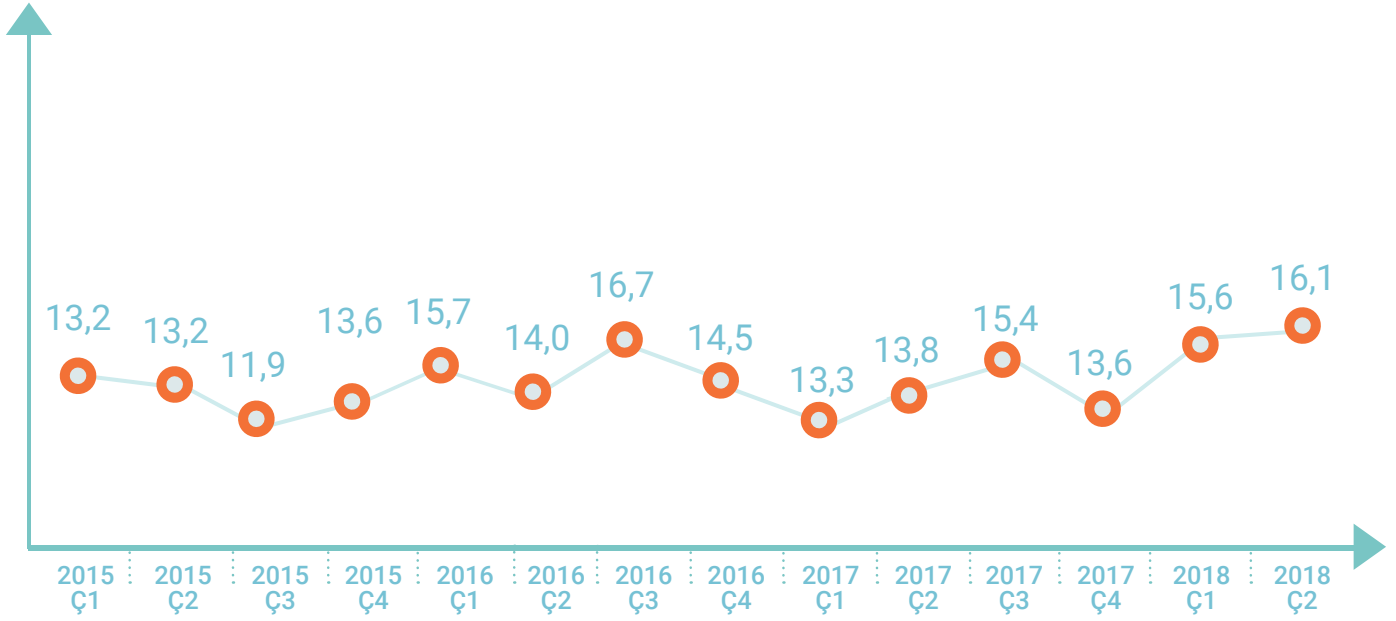
Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK’in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki ‘ortalama birey’in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki ‘ortalama birey’in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3’er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği Oranı

Tasarruf sahiplerinin oranı (%)

Baz: 2403

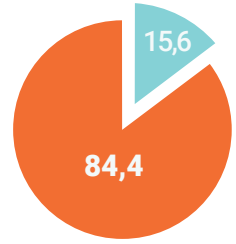
- Bu dönem tasarruf sahiplerinin az da olsa yükselerek %16,1 olmuştur.
- Bu dönemki artış yoğunlukla bekar kadın ve çalışan kadın gruplarından gelmiştir.

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR

Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

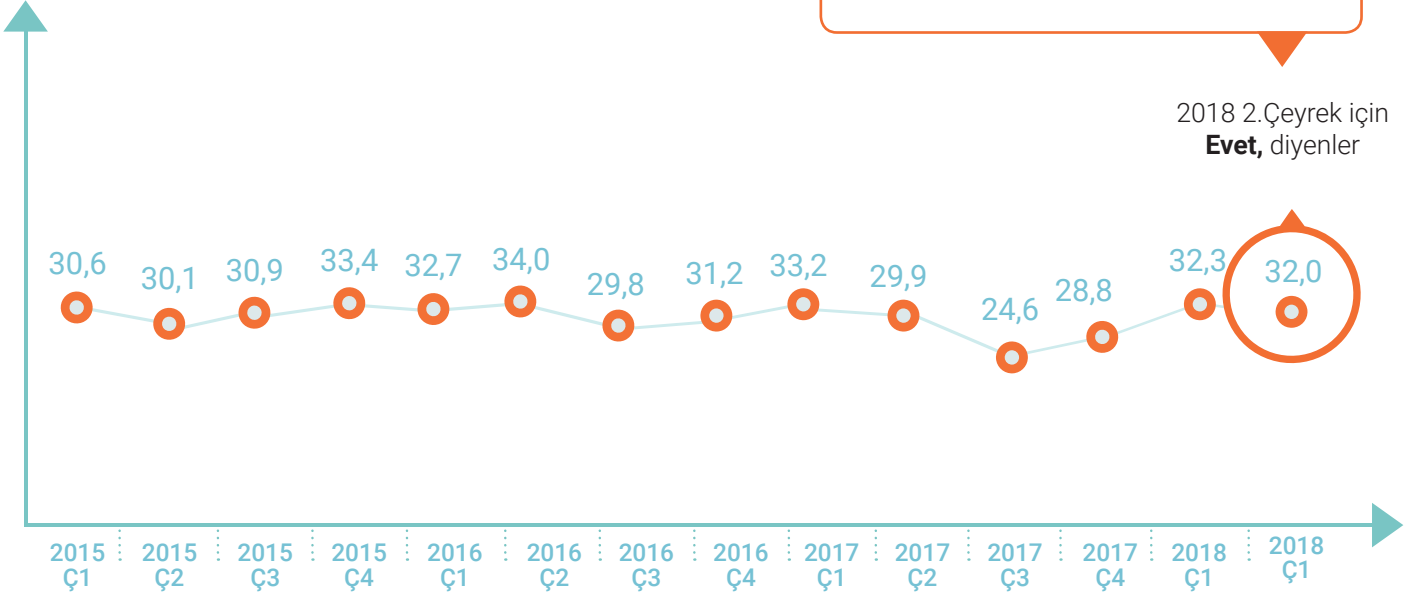
Baz: 646

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanlar arasında önümüzdeki 3 ay için tasarruf yapmayı düşünenlerin oranı (%)

3 ay içinde

3 aydan sonra

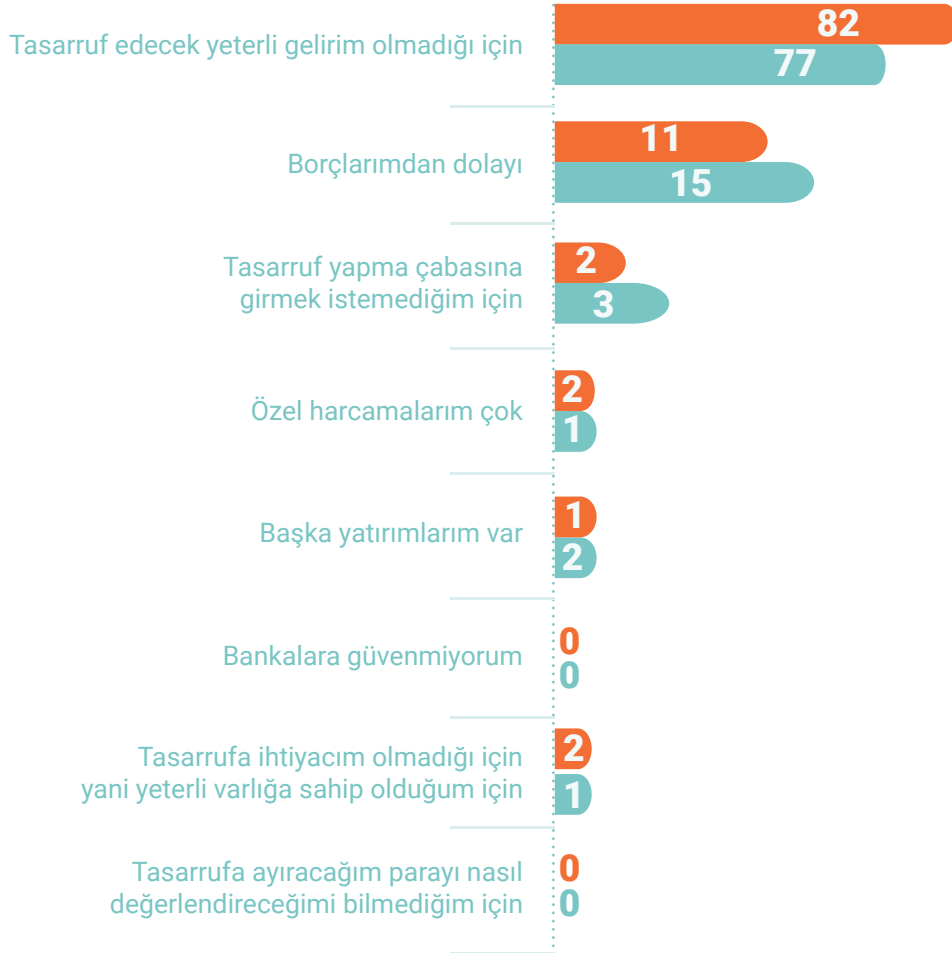
2018 2.Çeyrek için
Evet, diyenler

Baz:

2086 2087 2117 2077 2026 2066 2003 2055 2083 2071 2034 2077 2029 2017

- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı Ç2 döneminde bir önceki döneme göre neredeyse aynı kalmıştır.
- Ancak «3 ay içerisinde» tasarruf edeceğini belirtenlerin oranı önceki döneme kıyasla 2 puanlık bir artışla %13,6'dan %15,6'ya yükselmiştir. düşüşle %16,6'dan %13,6'ya gerilemiştir.

TASARRUFU OLMAYANLARIN TASARRUF EDEMEME GEREKÇELERİ

Baz: 2029

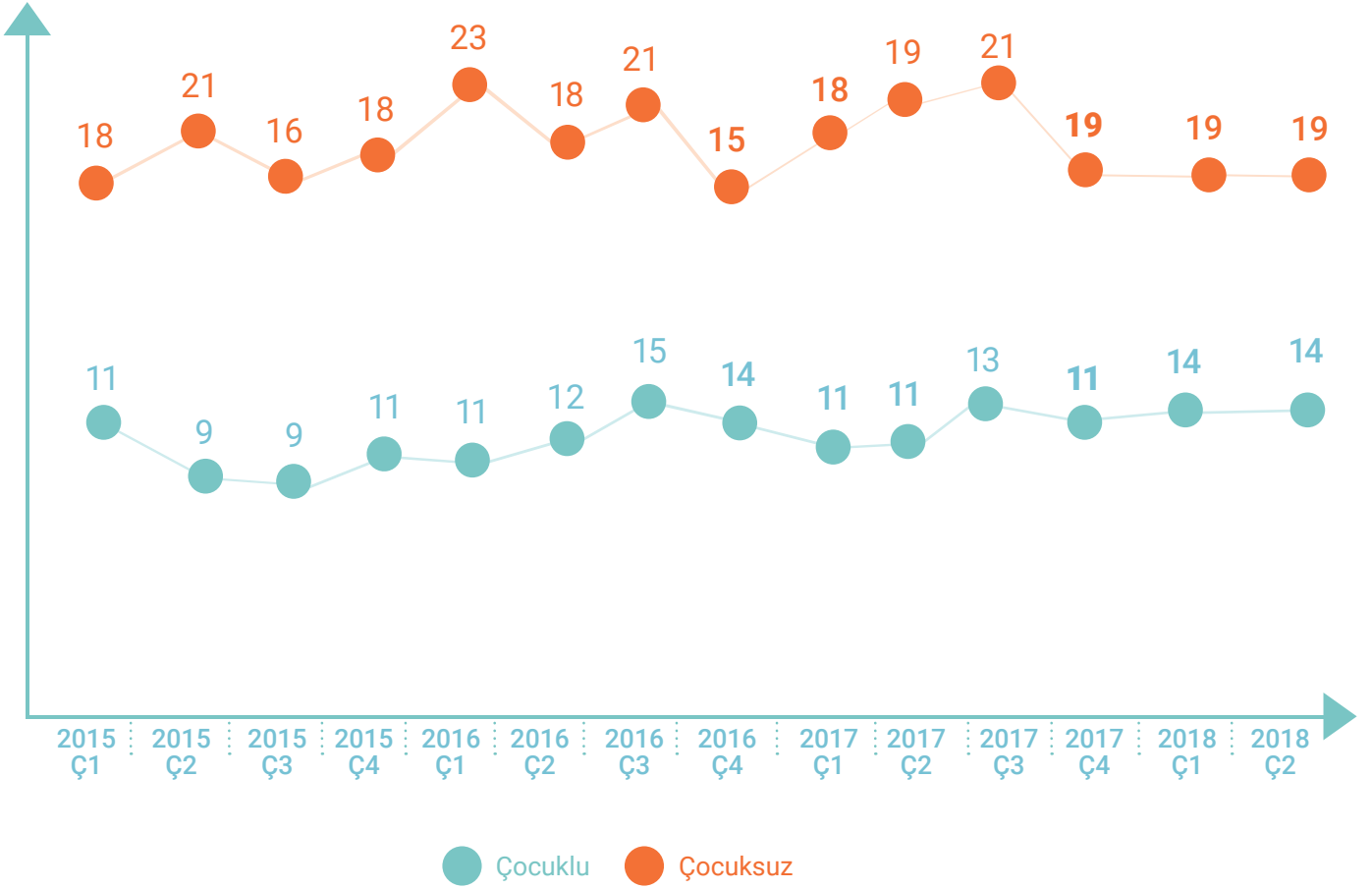
2018 Ç2

2017 Ç1

- Bu dönem «tasarruf edecek yeterli geliri olmadığı için» tasarruf edemeyenlerin oranı önceki döneme göre 5 puan yükselmiştir (%77 vs. %82).
- İkinci en çok belirtilen gerekçe olan «borçlarımdan dolayı» tasarruf edemiyorum diyenlerin oranı biraz gerileyerek %15'ten %11'e gelmiştir.

ÇOCUKLU VE ÇOCUKSUZ BİREYLERDEKİ TASARRUF SAHİPLİĞİ

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

Çocuğu olanlar için baz

1551 1508 1529 1454 1508 1483 1626 1628 1617 1615 1698 1614 1606 1565

Çocuksuz olanlar için baz

852 895 874 950 896 920 778 775 787 787 705 789 797 838

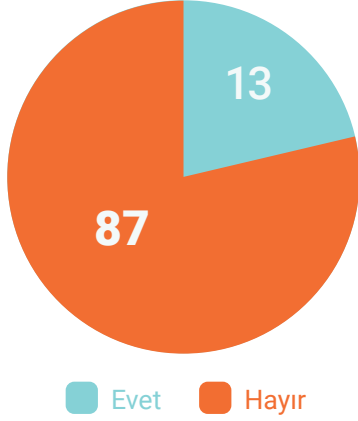
● Çocuksuz ve çocuklu bireylerin bu dönem tasarruf sahipliği oranı geçen dönemle aynı seviyededir.

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR / ÇOCUKLU & ÇOCUKSUZ

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olanlar)

Baz: 1339

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

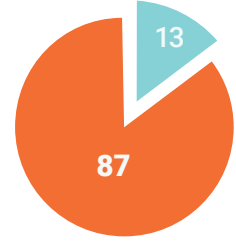
Evet
diyenler

Baz: 402

3 ay içinde mi,
3 aydan sonraki
dönemde mi planlı-
yorsunuz? (%)

3 ay içinde

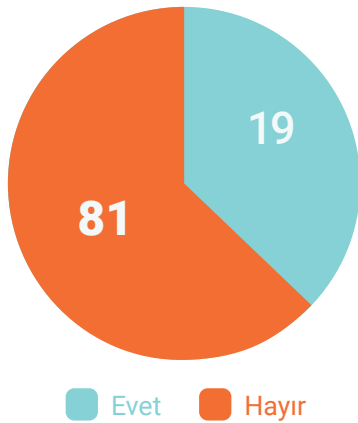
3 aydan sonra

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olmayanlar)

Baz: 678

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

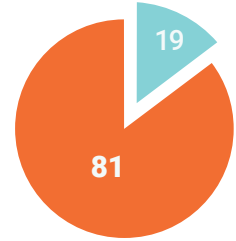
Evet
diyenler

Baz: 244

3 ay içinde mi,
3 aydan sonraki
dönemde mi planlı-
yorsunuz? (%)

3 ay içinde

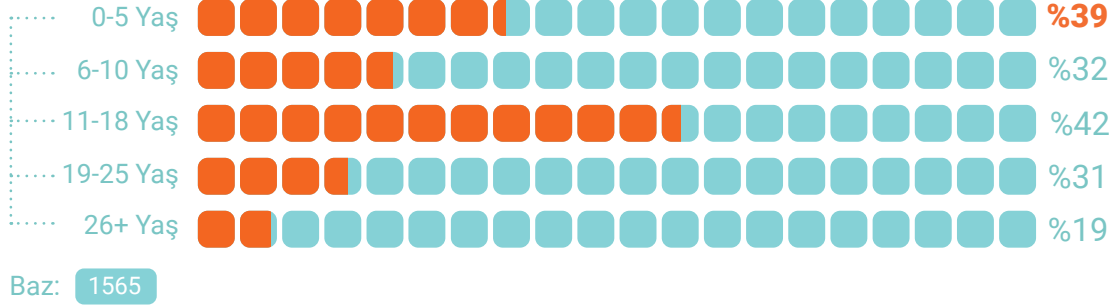
3 aydan sonra

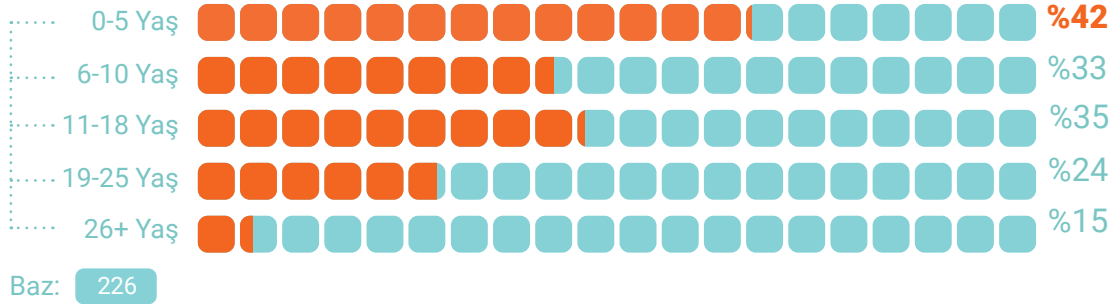
- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı tasarrufu olmayan çocuklu bireylerde artmış (%28 vs. %32), tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerde ise azalmıştır (%42 vs. %36).
- Çocuklularda önümüzdeki 3 ay içinde tasarruf etmeyi planlayanların oranı %13 olarak aynı kalmış, çocuksuz bireylerde ise oran %14'ten %19'a yükselmiştir.

ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

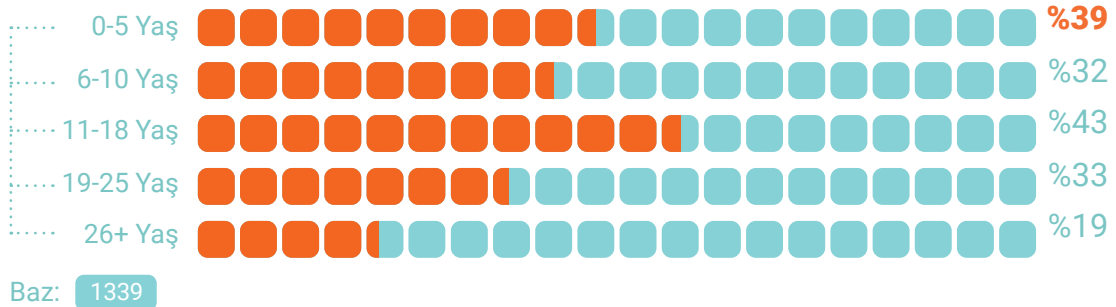
Toplam Çocuklular

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

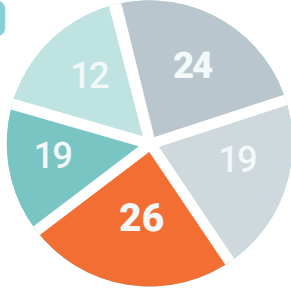

- Bu dönem çocuklu bireylerin çocuklarının yaş dağılımı bir önceki dönemle çok benzer durumdadır.
- Tasarruf sahibi çocuklu bireyler içerisinde bu dönem 6-10 yaş grubunun oranı (%27 vs. %33) ve 26+ yaş grubunun oranı (%21 vs. %15) azalmıştır.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımı içerisinde 6-10 (%36 vs. %32) yaş ve 26+ yaş (%25 vs. %19) olanların oranı bir önceki çeyreğe göre azalmıştır.

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş dağılımı

Baz: 1565

0-5 Yaş

6-10 Yaş

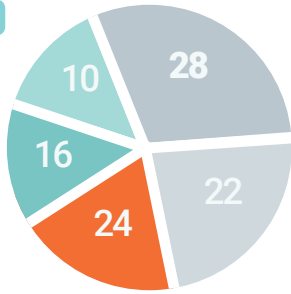
11-18 Yaş

19-25 Yaş

26+ Yaş

Tasarruf sahibi çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

Baz: 226

0-5 Yaş

6-10 Yaş

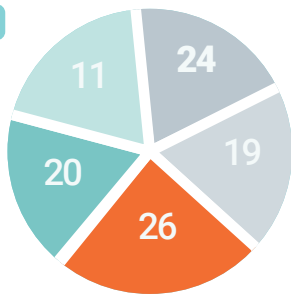
11-18 Yaş

19-25 Yaş

26+ Yaş

Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

Baz: 1339

0-5 Yaş

6-10 Yaş

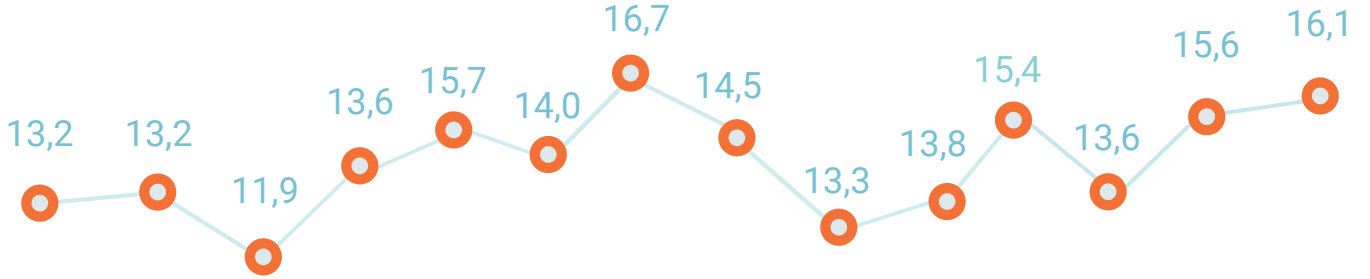
11-18 Yaş

19-25 Yaş

26+ Yaş

- Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş gruplarının dağılımı önceki dönemle hemen hemen aynı seviyededir. Bu durum tasarruf sahibi olan ve olmayan alt gruplarında da aynı şekildedir.

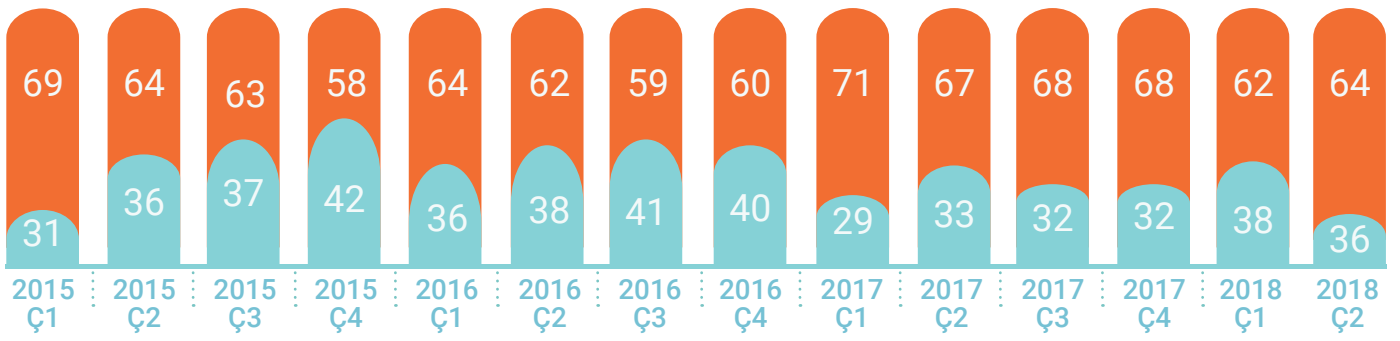
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Baz: 2403

● Genel tasarruf sahipliği (%)

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Baz:

317

317

286

327

378

338

401

348

321

332

369

326

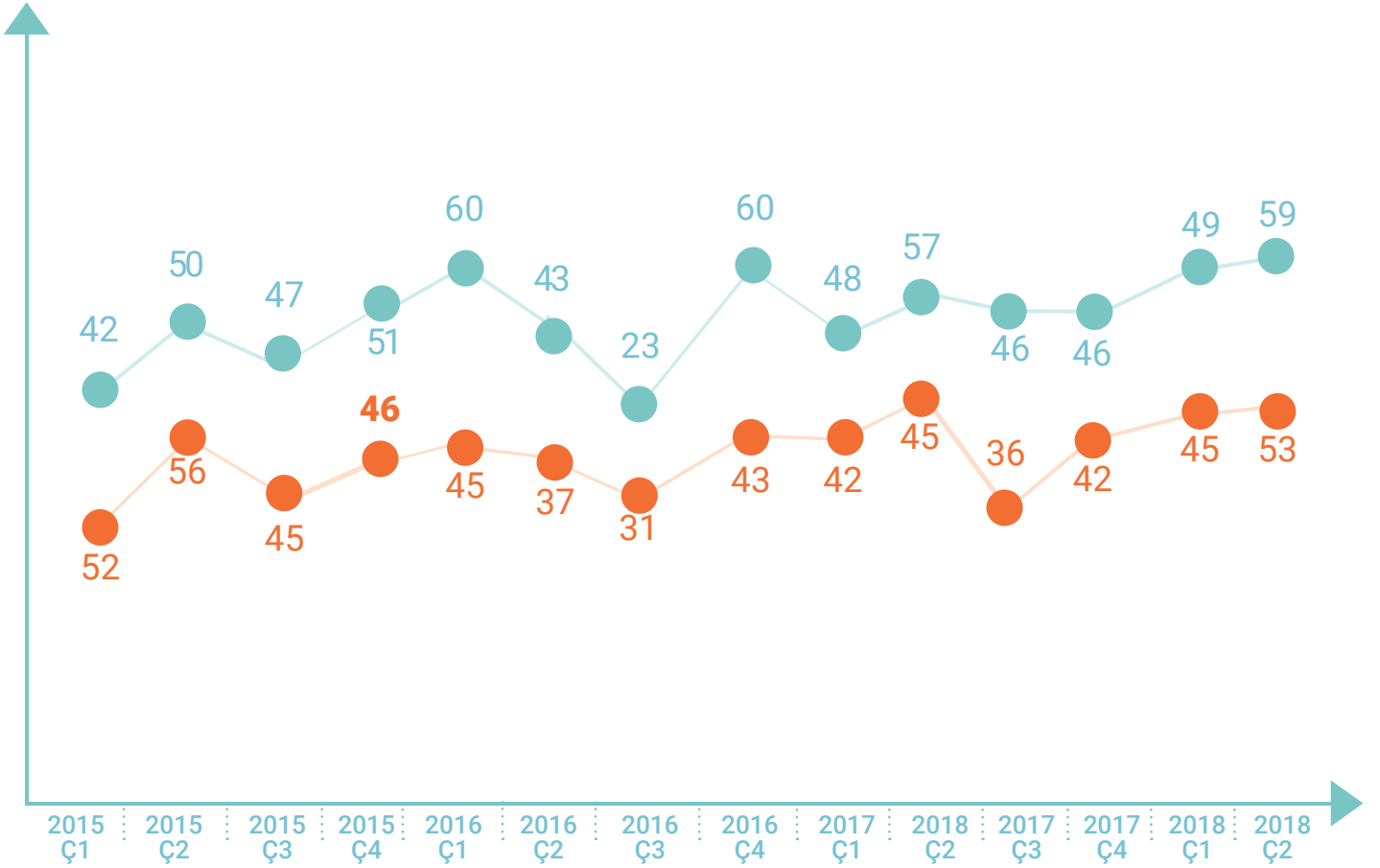
375

386

■ Evet, düzenli tasarrufum var

■ Hayır, düzenli tasarrufum yok

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

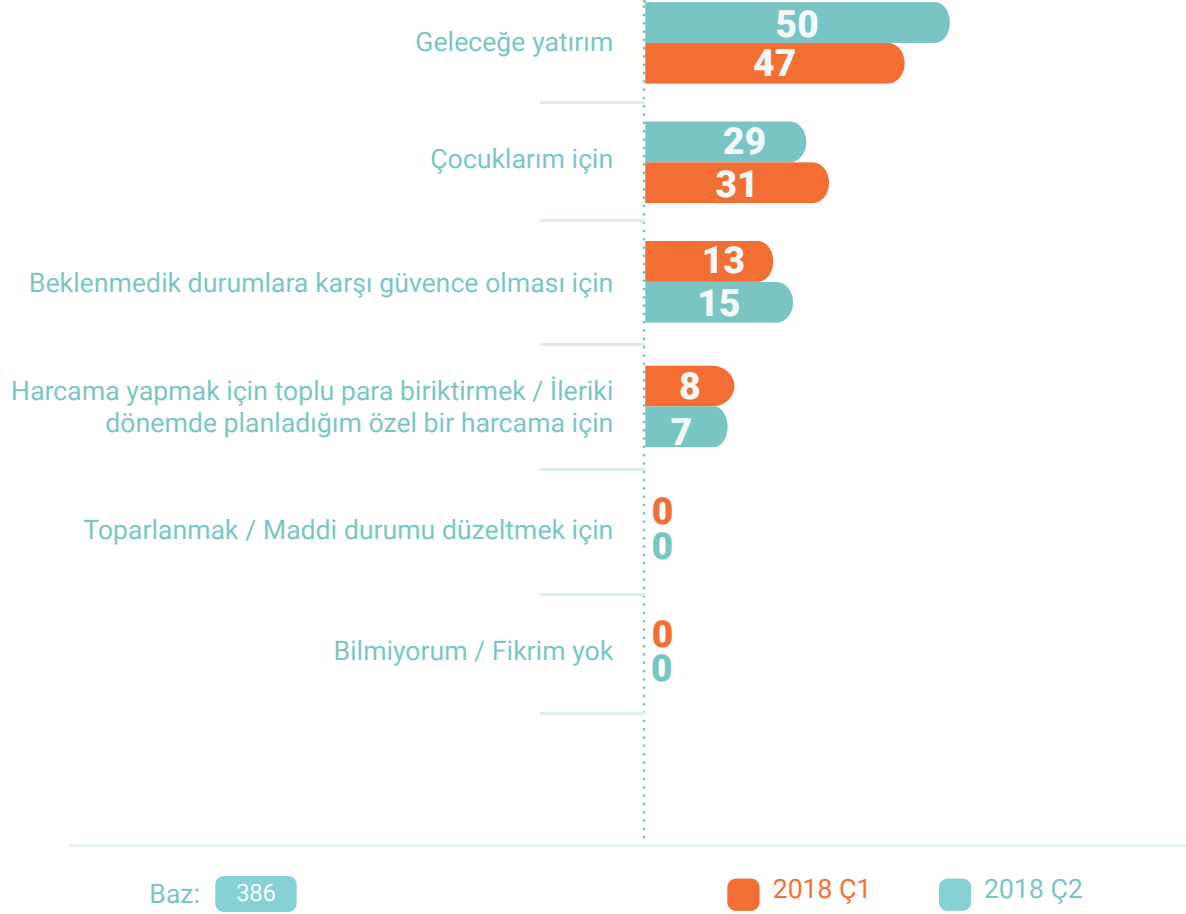
Baz:

98	113	105	138	136	128	165	140	94	110	118	104	142	138
----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----	-----

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

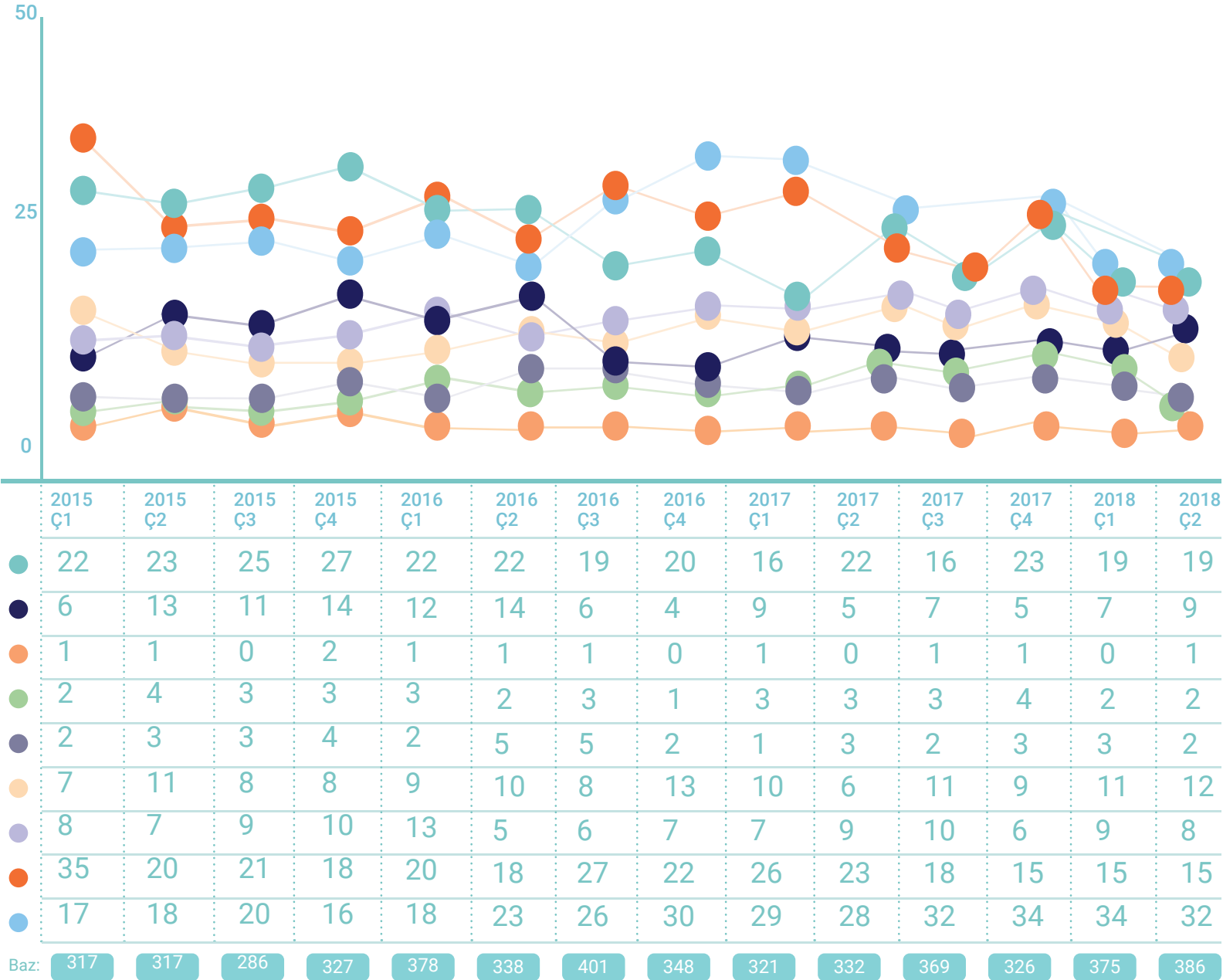
- Düzenli tasarruf yapanların oranı 2018'in 2. çeyreğinde biraz artış sergilemiştir (%62 vs. %64).
- Düzenli tasarruf yapmayanlar arasında son 3 ay içinde tasarruf yapmış olanların oranı artmıştır (%45 vs. %53). Gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı da artış göstermiştir (%49 vs. %59).

TASARRUFU OLANLARIN TASARRUF YAPMA GEREKÇELERİ

- Geleceğe yatırım» amacıyla tasarruf edenlerin oranı 2018'in ikinci çeyreğinde %47'den %50'ye yükselmiştir.
- Çocuklarım için» gerekçesinde ise %31'den %29'a bir düşüş görülmektedir.

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

Yastık altı altın ve nakit (TL + döviz)

Sistem içi altın

TL vadeli hesap

Döviz vadeli hesap

Fonlar

Bireysel emeklilik fonları

Vadesiz hesap

Hisse senedi

Hazine bonusu

Not: 'Bu soru çoklu cevap' olduğu için bu kalemlerin toplamı %100'ü geçmektedir. Karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

«Bireysel emeklilik fonları» geçen dönem olduğu gibi bu dönem de en çok tercih edilen tasarruf aracı olmuştur (%32).

BU DÖNEM ALTIN TERCİHİ BİRAZ YÜKSELMİŞTİR (%17 VS. %20).

- Bu dönem altın tercihi biraz yükselmiştir (%17 vs. %20).

%	2015 Ç3	2015 Ç4	2016 Ç1	2016 Ç2	2016 Ç3	2016 Ç4
Sistem dışı ve sistem içi altın + sistem dışı nakit (TL veya döviz)	36	41	34	36	25	24
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	6	8	5	10	6	8
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	11	14	12	14	6	4
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	18	19	17	12	13	12

Baz:

286

327

378

338

401

348

%	2017 Ç1	2017 Ç2	2017 Ç3	2017 Ç4	2018 Ç1	2018 Ç2
Sistem dışı ve sistem içi altın + sistem dışı nakit (TL veya döviz)	25	27	23	28	26	29
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	10	14	5	13	10	11
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	9	5	7	5	7	9
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	6	8	11	10	9	8

Baz:

321

332

369

326

375

386

2018 2. ÇEYREK SONUÇLARI

- 2018'in ikinci çeyreğinde tasarruf sahipliği oranı bir önceki döneme göre az da olsa yükselerek %16,1 olmuştur.
- Tasarruf sahiplerinin yaş grubu dağılımı içerisinde 25-34 yaş grubunun payı artarken (%26 vs. %30), 35-44 yaş grubunun oranı azalmıştır (%28 vs. %21).
- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı 2018 yılı ikinci çeyrekte bir önceki döneme göre neredeyse aynı kalmıştır. Ancak «3 ay içerisinde» tasarruf edeceğini belirtenlerin oranı önceki döneme kıyasla 2 puanlık bir artışla %13,6'dan %15,6'ya yükselmiştir.
- Tasarruf sahibi olmayanlar içerisinde «tasarruf edecek yeterli geliri olmadığı için» tasarruf edemediğini belirtenler yine oldukça yüksektir (%77 vs. %82).
- Çocuksuz (%19) ve çocuklu (%14) bireylerin bu dönem tasarruf sahipliği oranı geçen dönemle aynı seviyededir.
- Bu dönem çocuklu bireylerin çocuklarının yaş dağılımı bir önceki dönemle çok benzer durumdadır.
- Tasarruf sahibi çocuklu bireyler içerisinde bu dönem 6-10 yaş grubunun oranı (%27 vs. %33) ve 26+ yaş grubunun oranı (%21 vs. %15) azalmıştır.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımı içerisinde 6-10 (%36 vs. %32) yaş ve 26+ yaş (%25 vs. %19) olanların oranı bir önceki çeyreğe göre azalmıştır.
- Düzenli tasarruf yapanların oranı 2018'in 2. çeyreğinde biraz artış sergilemiştir (%62 vs. %64), düzenli tasarruf yapmayanlar arasında son 3 ay içinde tasarruf yapmış olanların oranı artmıştır (%45 vs. %53). Gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı da artış göstermiştir (%49 vs. %59).
- Tasarruf sahibi bireylerin tasarruf etme gerekçelerinde ilk sırada gelen «geleceğe yatırım» (%47 vs. %50) bu dönem yükselmiştir. «Çocuklarım için» (%31 vs. %29) gerekçesinde bu dönem düşüş görülmektedir.
- 2018 yılının ikinci çeyreğinde de en çok tercih edilen tasarruf aracı «bireysel emeklilik fonları»dır (%32).

AMAÇ VE YÖNTEM

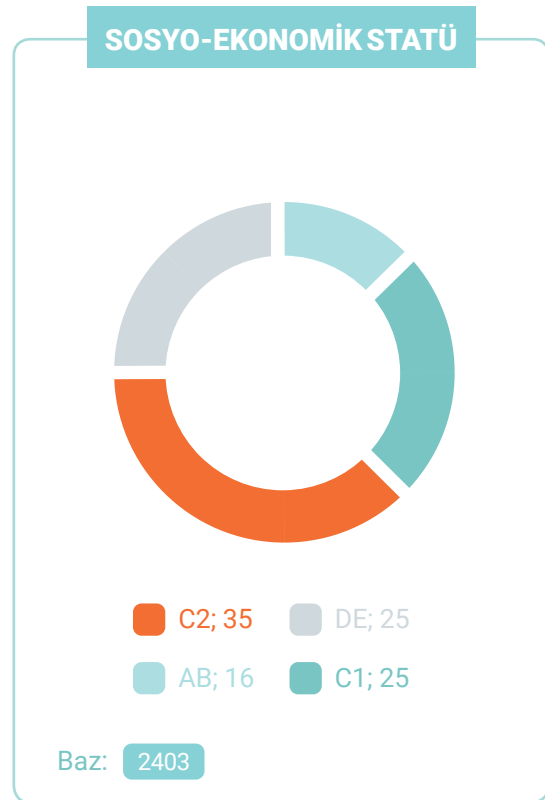
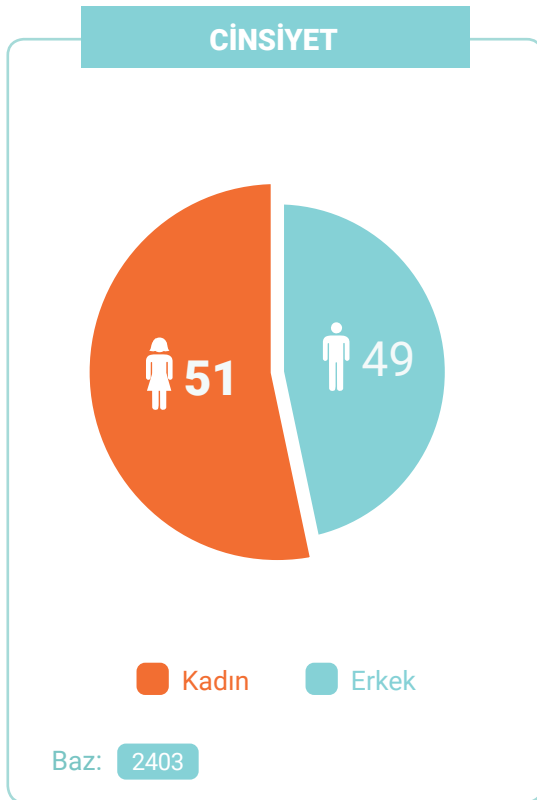
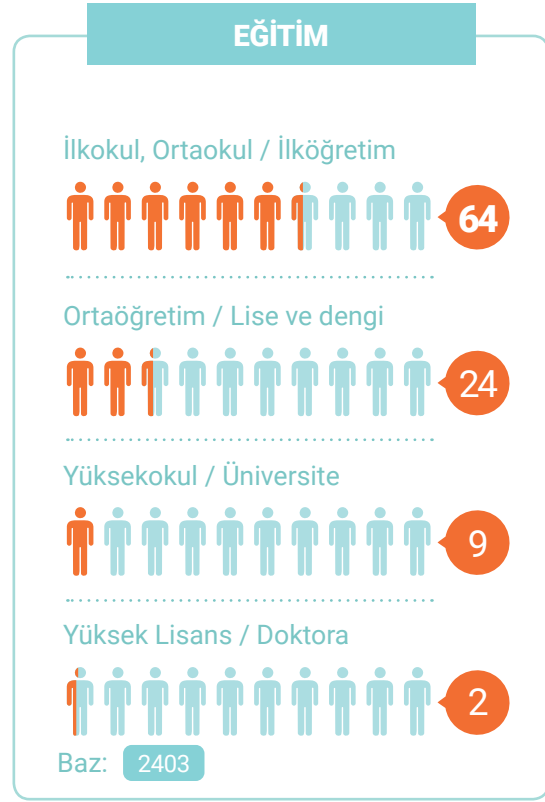
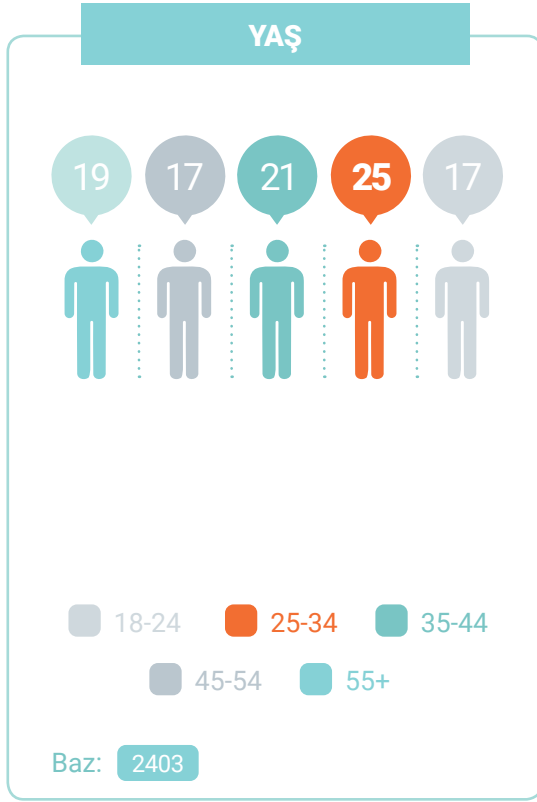
Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın amacı Türkiye'de kentsel yerleşim yerlerinde 18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini izlemektir.

Bu araştırma çerçevesinde;

- NUTS2 bölgelerinde seçilen 26 ilde her ay tesadüfi olarak seçilen 800 kişi ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı 2400 olarak gerçekleşiyor ve raporlanıyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (CATI) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

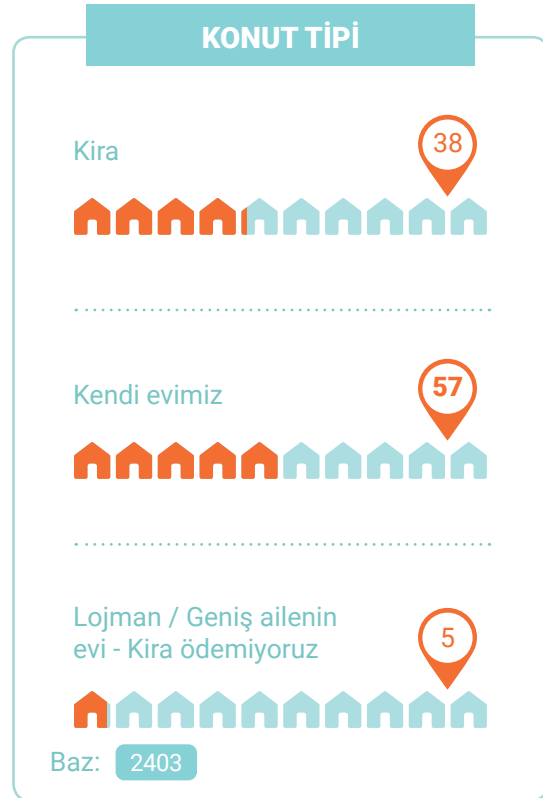
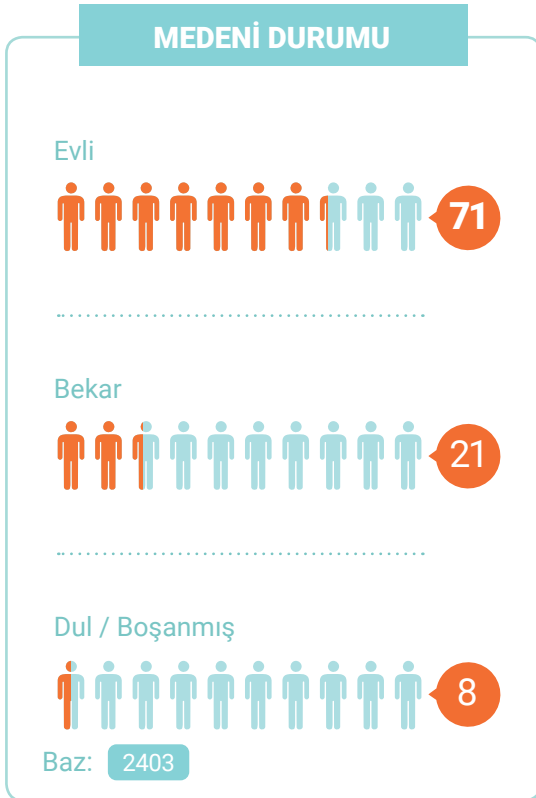
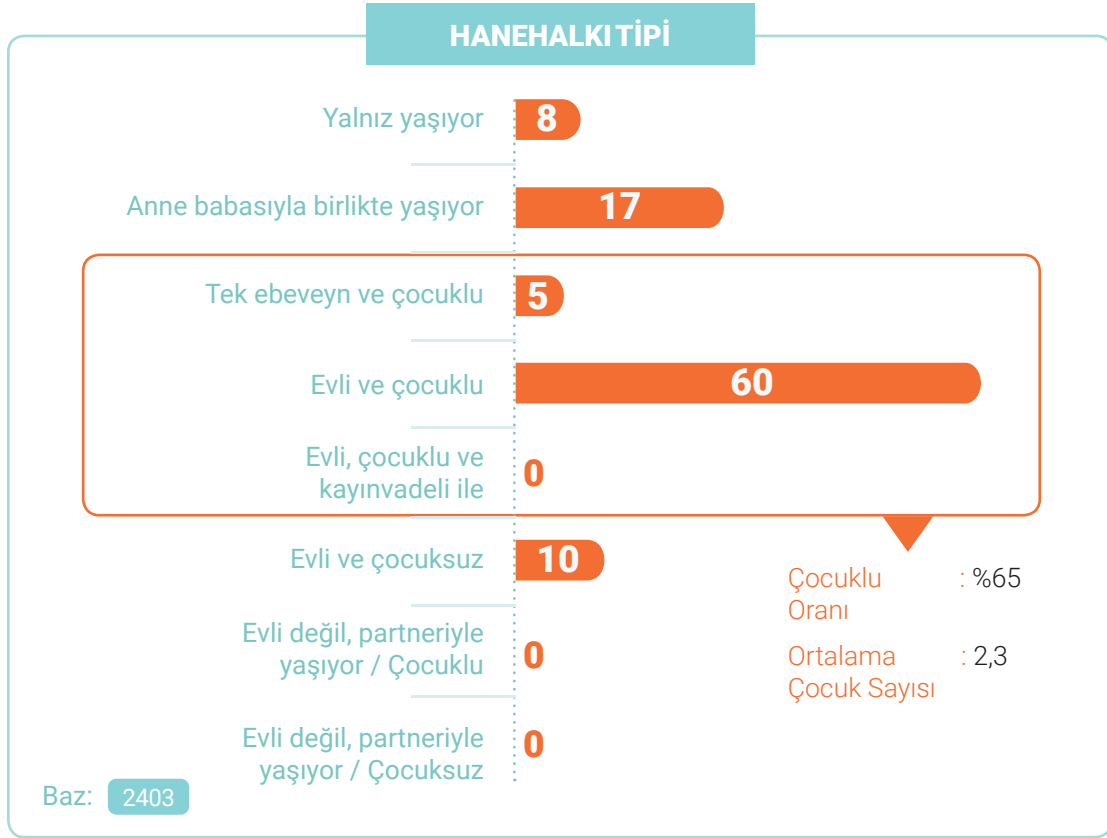
3.1. Demografik Bilgiler

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2018 2. ÇEYREK

3.2. Demografik Bilgiler

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2018 2. ÇEYREK

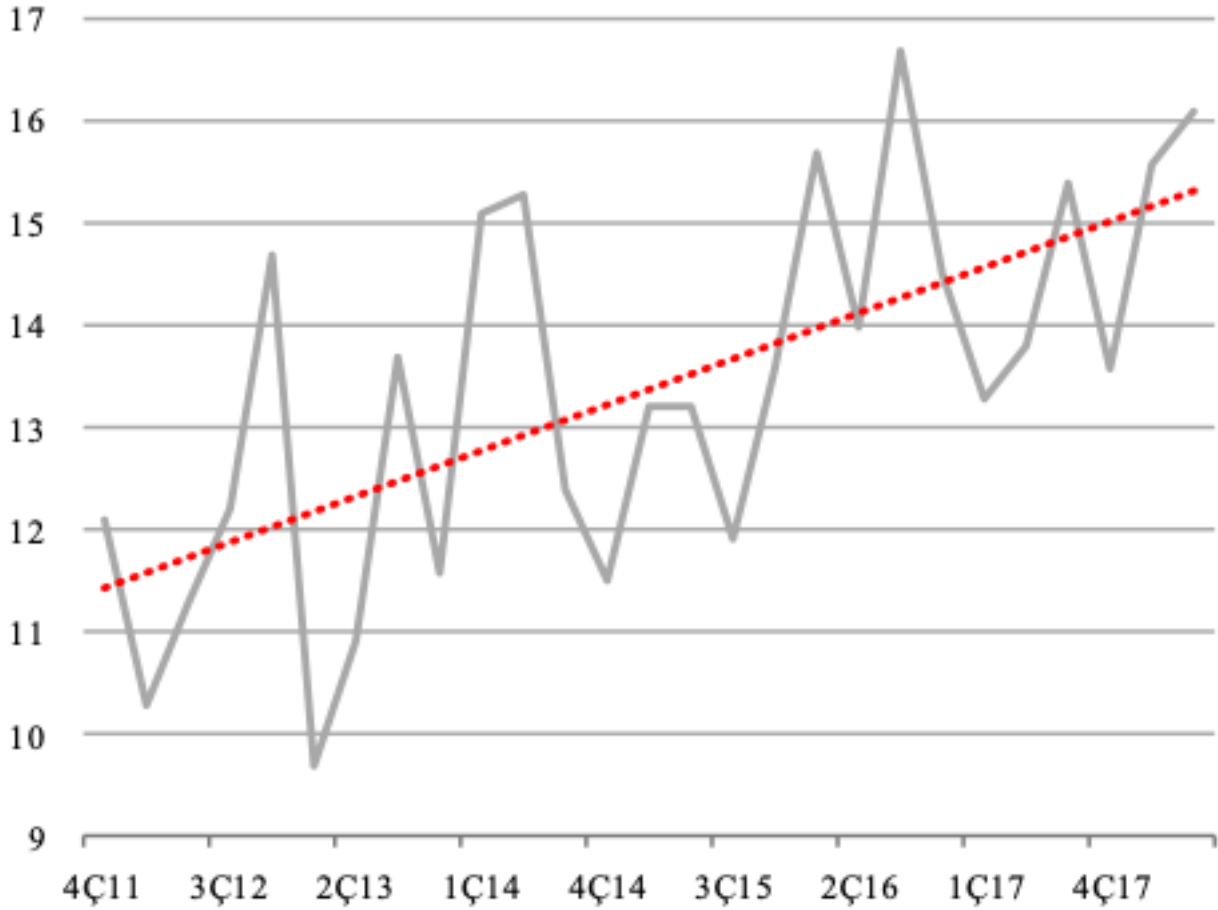
3.3. Tasarrufun Tanımı

TANIM

- Tasarruf, sözlük anlamı itibarıyla "sarf edilmeyen" anlamına gelmektedir.
- Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içermektedir:
 - Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
 - Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
 - Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
 - Bireysel emeklilik fonları
 - Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
 - Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI BU YILIN 2. ÇEYREĞİNDE ARTIŞ EĞİLİMİNİ KORUDU.

TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANININ ZAMAN SEYRİ

Yılın 2. çeyreğindeki gelişmelere bakıldığında, dikkat çeken önemli gelişmeler şunlar:

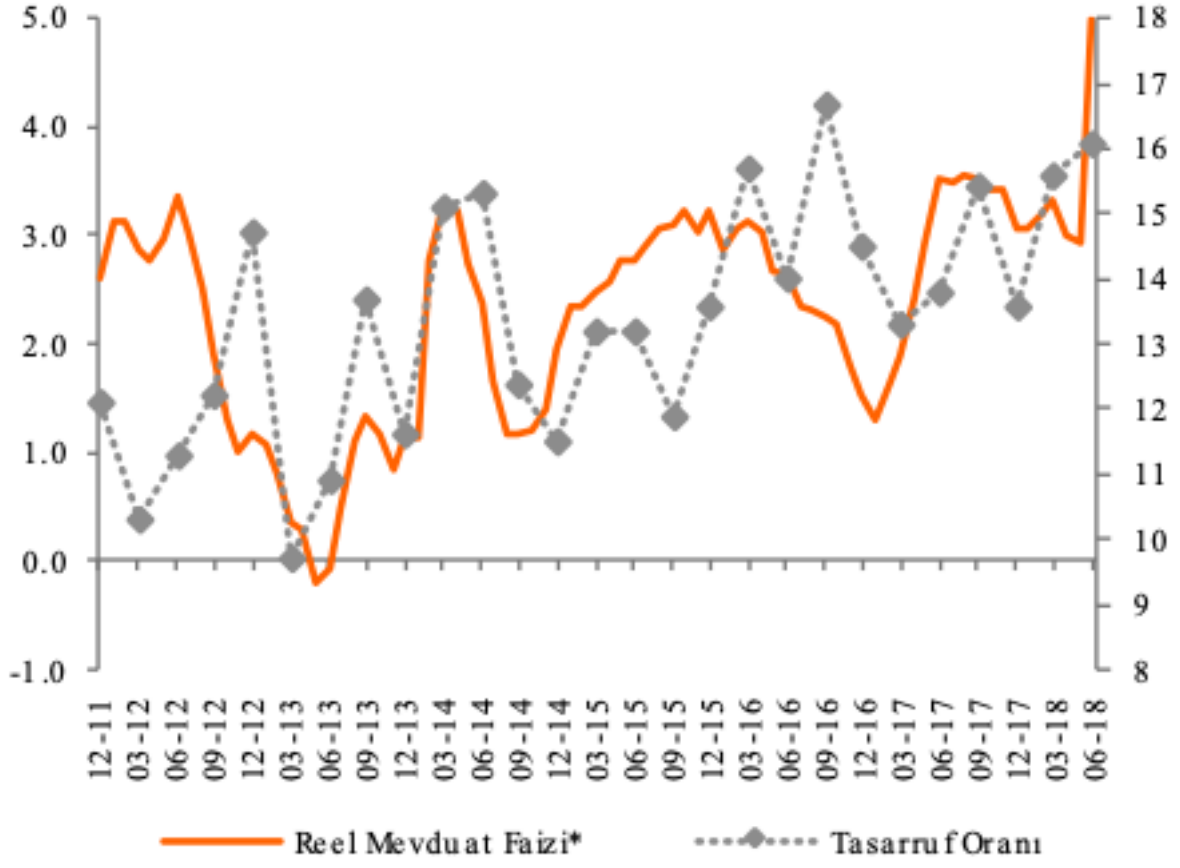
- Ticaret savaşlarında dair endişeler ve ABD faiz oranlarının güçlü seyrine paralel küresel koşulların daha az destekleyici olması ve Türkiye başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelere yönelik risk iştahının azalması

- Enflasyon görünümündeki bozulmanın hızlanması

- Uzun bir süreden beri genişleme eğiliminde olan cari açığın 2018'in ilk yarısında da bu eğilimini koruması,

- Jeopolitik risklere olan duyarlılık
- Seçimlerin 2019 yılından 2018 Haziran sonuna çekilmesiyle beraber artan politik belirsizliğin yabancı yatırımcı davranışlarına etkisi,
 - Açıklanan mali paketlerin bütçe dengesinde yaratacağı etkiye yönelik endişeler
 - Derecelendirme kuruluşlarının artan aktivitesi ve not indirim kararları

TASARRUF SAHİPLİĞİ & REEL MEVDUAT FAİZİ

* Reel mevduat faizi = Mevduat Faiz Oranı - MB Beklenti Anketi (12 Aylık)

Kaynak: TUIK, MB, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

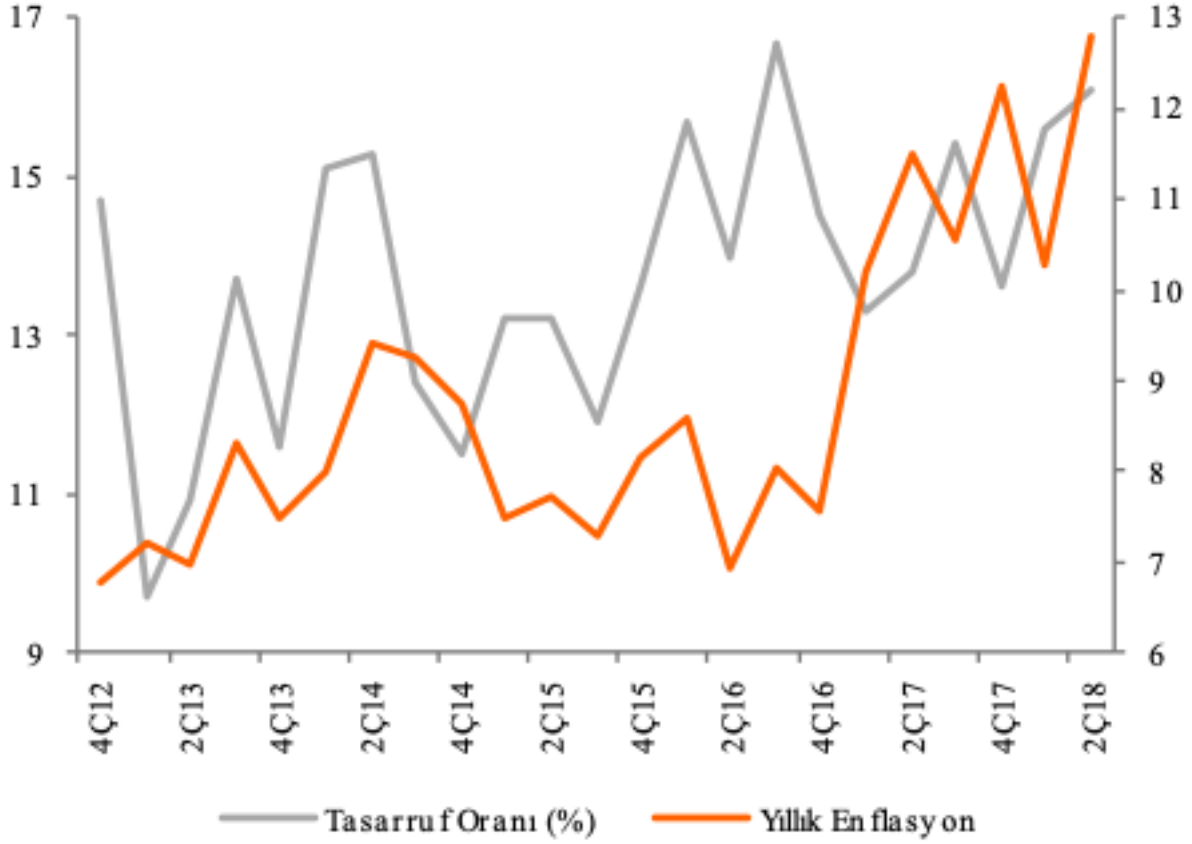
Tüm bu gelişmelerin etkisiyle önemli ölçüde değer kaybeden TL, ABD Doları ve Avro'ya karşı tarihi düşük değerlere gerilerken, bono ve tahvil piyasasında 10 yıllık tahvil faizleri ilk ihracın yapıldığı 2010'dan, 2 yıllık tahvil faizleri ise 2008'deki küresel krizden bu yana en yüksek düzeylere geldi.

Türkiye'ye özgü çeşitli çalışmaların ortaya koyduğu üzere hanehalklarının tasarruflarında ihtiyati yaklaşım (bir başka deyişle beklenmedik durumlara karşı güvenceye sahip olabilmek) güçlü bir saik olmaya devam etti. Dolayısıyla 2. çeyrek genelinde yurt içi piyasalardaki dalgalanmaların tasarruf etme eğilimine neden olduğunu ileri sürmek mümkün. Nitekim, TÜİK-TCMB tarafından yayımlanan Tüketici Güven Endeksi alt serilerinden, "Tüketimin finansmanı amacıyla borç kullanma ihtimali (gelecek 3 aylık dönemde)" ve "Mevcut dönemin

dayanıklı tüketim malı satın almak için uygunluğu" gibi göstergeler de 2. çeyrekte gözlenen gerileme bu değerlendirmeyi destekledi.

Yapılan çeşitli çalışmalar, enflasyon, gelir düzeyi, ticaret hadleri, reel faiz oranları, krediler, genç bağımlılık oranı, kentleşme oranı gibi değişkenlerle ekonomik kriz ve siyasi belirsizlik gibi gelişmelerin tasarrufları arttırdığını; finansal derinlik, gelir artışı, cari açık, yaşlı bağımlılık oranı ve yaşam beklentileri gibi faktörlerin ise tasarruf oranını aşağı çektiğini göstermektedir. Dolayısıyla, bir çeyrekte diğerine TTEA'daki tasarruf sahipliği oranındaki değişimleri açıklamanın zorluğu açık olmakla birlikte bu yıl 2. çeyrekte:

TASARRUF SAHİPLİĞİ & ENFLASYON

Kaynak: TÜİK, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

- Çift basamaklı düzeyde seyreden enflasyonun önemli rol oynadığı söylenebilir. Buna göre; bu yıl genelde zayıflama eğiliminde olan TL'nin yarattığı maliyet kaynaklı faktörlerle kötüleşen fiyatlama dinamikleri özellikle 2. çeyrekte enflasyonu hızla yukarı çekerek Haziran sonu itibariyle 2003 bazlı seride yeni bir tepe noktası olan %15.4'e getirdi. Ayrıca, enflasyonun yüksek düzeyi ve beklentilerde devam eden bozulma eğilimi önümüzdeki dönemde de yukarı yönlü risklerin baskın olacağına işaret etti. Dolayısıyla, enflasyonda yukarı yönlü eğilimin, ya da ekonomideki belirsizliğin artması, genelde özel kesimin özeldede hane halkınının tedbir motifli tasarruf etme tercihini destekliyor ve tasarruf oranındaki iyileşmeyi açıklıyor.

- Reel faizlerin yükselişinin de belirleyici bir diğer neden olduğu anlaşılıyor. Hane halkı açısından en önemli reel getiri kalemi olarak nitelendirilebilecek bankaların yeni açtıkları TL mevduatlara uyguladıkları faizin gelecek bir yıllık dönemdeki enflasyon beklentisiyle reele çevrilerek elde edilen getiriyle arasındaki kuvvetli ilişki dikkat çekti. Buna göre, reel faiz oranı yüksek olduğu takdirde, geleceğe bırakılmadan bugün yapılacak tüketimin maliyetinin artacağını ileri süren ikame etkisinin etkili olmuş olabileceği akla geliyor. Bu çerçevede, 2018'in 2. çeyreği incelendiğinde; MB TL'de istikrarı sağlama ve enflasyonu kontrol altına alabilme adına daha aktif hale gelerek 2. çeyrekte beş yüz baz puanlık faiz artışına giderken, mevduat faizleri ortalaması bir önceki çeyrek ortalamasının ciddi ölçüde üzerinde gerçekleşti. Dolayısıyla reel mevduat

ÖZET GÖSTERGELER

	4Ç14	1Ç15	2Ç15	3Ç15	4Ç15	1Ç16	2Ç16	3Ç16	4Ç16	1Ç17	2Ç17	3Ç17	4Ç17	1Ç18	2Ç18
Tasarruf var (%)	11.5	13.2	13.2	11.9	13.6	15.7	14.0	16.7	14.5	13.3	13.8	15.4	13.6	15.6	16.
Enflasyon (ort. ç/ç)	1.6	3.0	2.9	0.5	2.8	2.2	1.3	1.5	2.4	4.7	2.5	0.7	4.0	2.8	4.8
Tarımsız işsizlik (unadj, quarterly avg)	12.7	13.1	11.6	12.3	12.6	12.5	11.5	13.5	14.4	14.6	12.3	12.9	12.3	12.4	11.4
USD/TRY (ortalama) **	2.3	2.5	2.7	2.9	2.9	2.9	2.9	3.0	3.3	3.7	3.6	3.5	3.8	4.8	4.4
USD/TRY artışı *	4.6	8.7	8.5	6.6	2.2	1.3	-1.7	2.3	10.7	12.6	-3.1	-1.8	8.0	0.4	14.6
50:50 EUR:USD döviz sepeti (ortalama) **	2.5	2.6	2.8	3.0	3.0	3.1	3.1	3.1	3.4	3.8	3.8	3.8	4.1	4.3	4.8
%50 USD: %50 EUR döviz kuru sepeti artışı *	1.1	2.8	7.0	7.4	1.4	1.6	-0.4	1.7	8.8	11.9	-1.5	1.7	8.2	2.8	12.7
Mevduat Faizi (ortalama)	8.9	9.1	9.6	10.1	10.6	10.9	10.5	9.9	9.7	9.8	11.3	11.9	12.1	12.4	13.7
2-yıllık gösterge tahvil faizi (ortalama)	8.5	8.0	9.7	10.5	10.6	10.9	9.4	9.0	9.9	11.3	11.2	11.6	13.1	13.4	16.5
Altın (ortalama, USD)	1,267	1,219	1,193	1,125	1,103	1,182	1,258	1,335	1,216	1,220	1,258	1,279	1,277	1,330	1,306

* Dönem ortalamalarının değişimi, TCMB kurları ** Reuters kurları

Kaynak: TÜİK, TCMB, Thomson Reuters, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

faizi uzun yıllardan beri gözlenmeyen bir seviyeye ulaşırken, artışın bir sonucu olarak tasarruf etme eğiliminin hızlandığı değerlendirilebilir. Yine de Türkiye'deki tasarruf eğilimlerine yönelik çalışmalarda reel faiz ve tasarruf sahipliği oranı arasında net bir ilişki olduğuna dair güçlü bir kanıt olmadığı unutulmamalı.

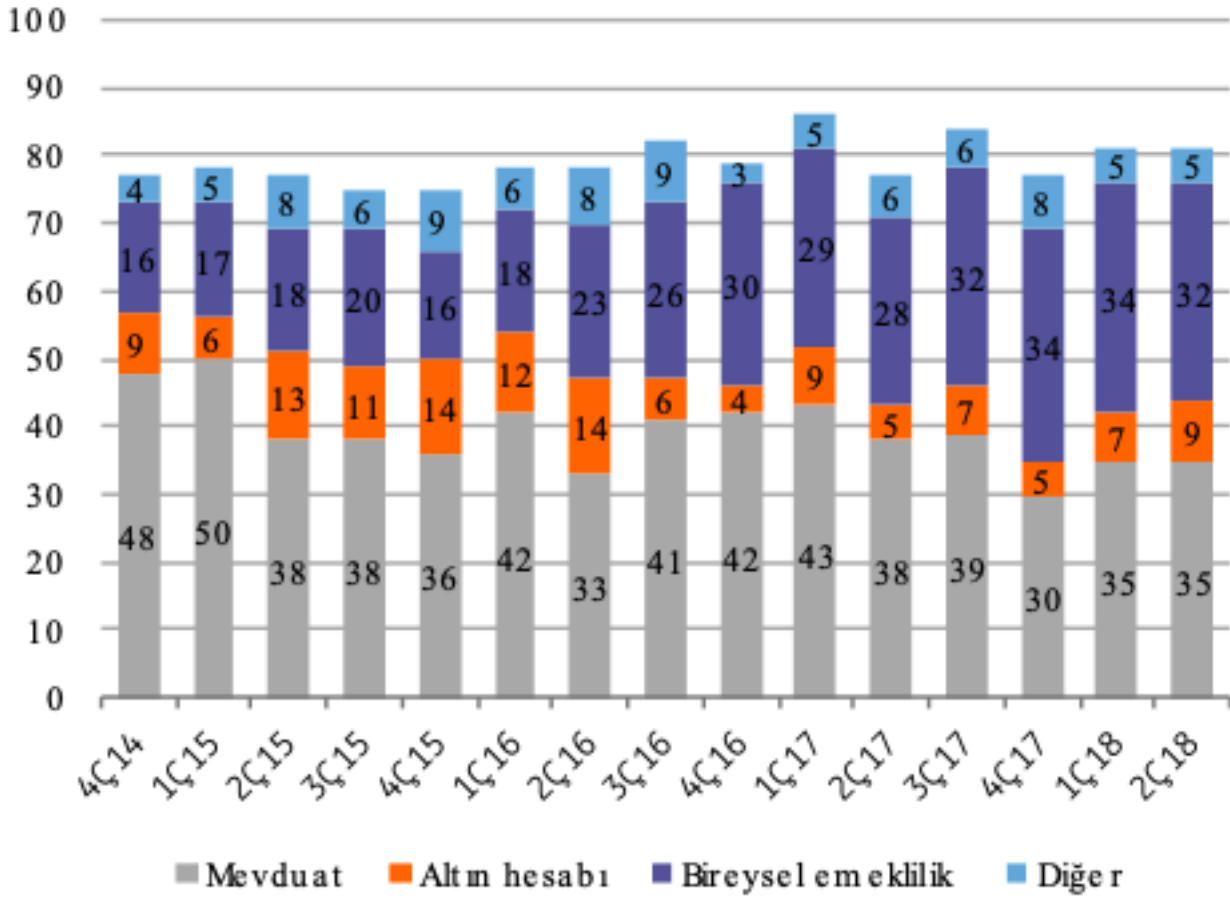
- Mali disiplin, özel kesim açısından gelecekte daha çok gelir olanağı olduğuna dair işaret olarak alındığından, gelecek kaygısını azaltıcı etki yaratarak bireylerin tasarruflarını zayıflatıyor. Ya da, mali disiplinin bozulduğu algısı özel kesim tasarruflarını artırıcı etki yaratabiliyor. Ekonomi yazınında Rikardogil denklik olarak tanımlanan bu durumun varlığı Türkiye için daha önce yapılan çalışmalarda da saptandı. Bu noktadan hareketle, bütçe tarafında bir süreden beri gözlenen ve seçimler öncesinde hızlanan bozulma eğilimi de tasarruf davranışlarını etkilemiş olabilir.

Bazı ülkelere yönelik çalışmalarda kadın-

ların erkeklerden daha fazla tasarruf ettiğine dair bulgular ortaya çıkmaktadır. TTEA kapsamında daha önce yapılan ve tasarruf edenlerin demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerinin ve tasarruf etme nedenlerinin betimlemesini içeren bir analiz de, benzer şekilde çalışan kadınların en üst gelir grubu hariç tüm gelir gruplarında çalışan erkeklerden daha çok tasarruf etme eğiliminde olduğunu göstermiştir (En üst gelir grubunda ise oran birbirine çok yakındır). Dolayısıyla tasarruf sahipliğinde bu dönemki artışın yoğunlukla bekar kadın ve çalışan kadın gruplarından gelmesi, kadınların tasarruf etme eğilimini destekleyen son dönemdeki gelişmelere daha duyarlı olduğunu gösteriyor.

Özetle, yurtiçi ve yurtdışı piyasalarda dalgalanmaların arttığı bir ortamda, yukarı yönlü seyreden enflasyon, yükselen reel mevduat faizleri önceki çeyrekte tasarruf sahipliğine yönelik davranışları olumlu etkilemiş gözüküyor.

SİSTEM İÇİ ÜRÜNLERİN KIRILIMI

Kaynak: Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Özyeğin Üniversitesi

İlk çeyrekle karşılaştırıldığında 2. çeyrekte hane halkı finansal varlıklarının kompozisyonuna gözlenen değişiklikler oldukça sınırlı kaldı. Buna göre:

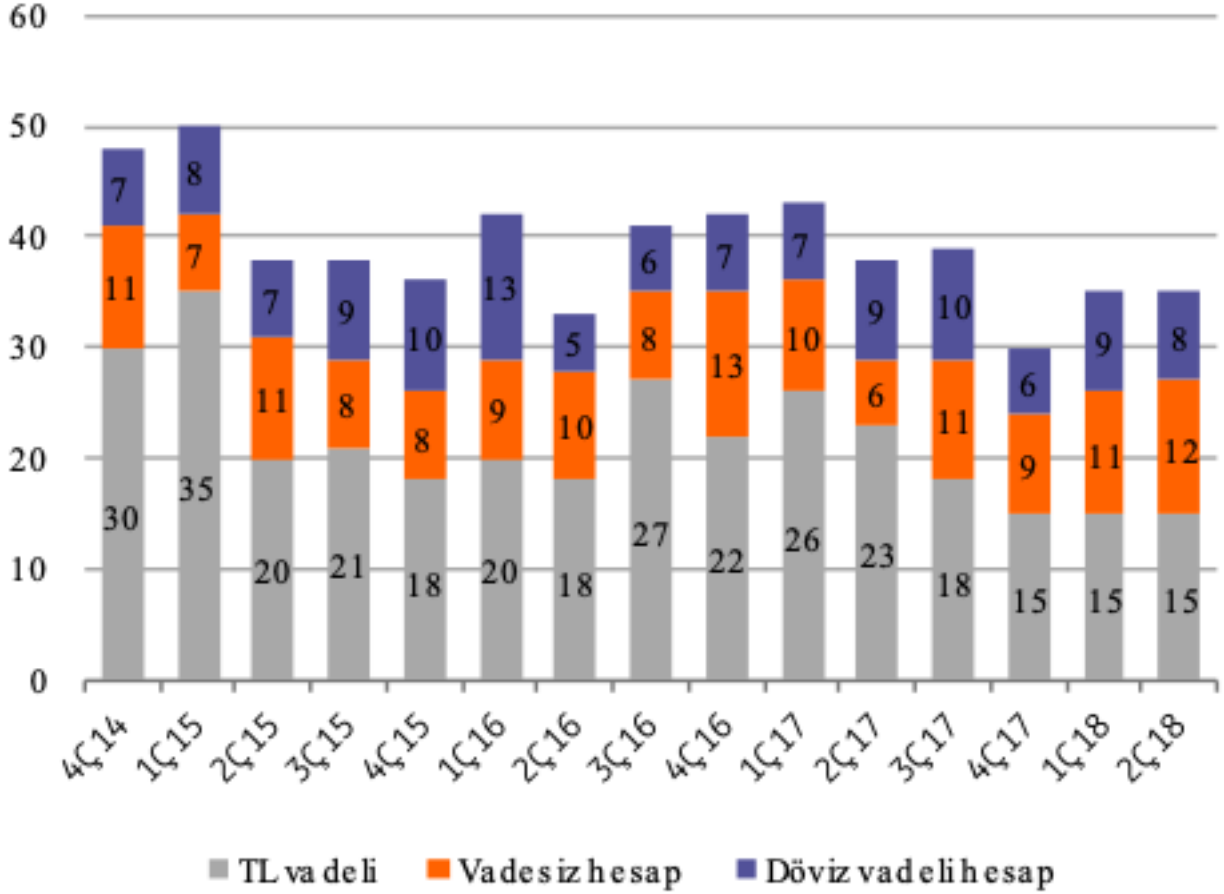
- 2017 4. çeyrekte %34 payla TTEA'nın başlangıcından beri en yüksek düzeye erişen ve bu yıl ilk çeyrekte aynı seviyede kalan bireysel emeklilik ürünleri 2. çeyrekte %32'ye gerilese de %35'le toplam mevduat ürünlerinin payına yakın seyretti. Uzun süreden beri yükseliş eğiliminde olan ve yeni tasarrufların ağırlıklı olarak bir ölçüde zorunlu olarak nitelendirilebilecek bu ürünlerle yapıldığını ortaya koyan bireysel emekliliğin payındaki sözkonusu gerilemeye koşut olarak sistem içi altın hesabının payının benzer oranda arttı.

- Mali sistem içi varlıkların (yastık altı altın ve diğer değerli taş ve metal ile yastık altı döviz / TL

hariç diğer tüm finansal varlıklar) toplam varlıklar-daki payı 2015 ortasından bu yana %75'in üzerinde seyretti, bu yıl 2. çeyrekte %81 ile önceki çeyreğe göre değişmeden kaldı.

- Toplamın beşte dördüne yakını oluşturulan sistem içi tasarrufların kompozisyonuna bakıldığında; 2017'nin ilk çeyreğinde %43 paya sahip olan mevduat ürünleri sonraki üç çeyrekte özellikle TL cinsi vadeli hesapların payındaki düşüşe paralel gerileyerek %30'e ulaştıktan sonra 2018 başında döviz vadeli ve vadesiz hesapların etkisiyle %35'e yükseldi ve sonraki çeyrekte de aynı düzeyde kaldı. Dolayısıyla mevduat ve sistem içi olup mevduat dışında kalan ürünlerin ağırlıkları değişmedi.

MEVDUAT ÜRÜNLERİNİN KIRILIMI

Kaynak: Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Özyeğin Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

Muhammet Mercan
Baş Ekonomist, ING Bank

4. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen **"Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması"**, Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

"Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir."

ING BANK

— ÖZYEGİN —
— UNIVERSITY —

2018

2. ÇEYREK RAPORU

ING